

Groepsleerkracht wil een vakleerkracht

Binnen de politiek en de vakwereld lijkt soms de opvatting te heersen dat groepsleerkrachten geen goed bewegingsonderwijs kunnen verzorgen. Dit zou kunnen komen door een minieme opleiding, gebrek aan kennis en weinig zelfvertrouwen (Mulier instituut, 2017). Men pleit er dan ook vaak voor de bewegingslessen in het basisonderwijs door vakleerkrachten te laten verzorgen (KVLO, 2019). Ook in verschillende onderzoeken is dit onderwerp belicht. Hierin worden echter alleen schoolleiders en LO-specialisten bevraagd. Wat vinden de groepsleerkrachten zelf eigenlijk in deze discussie?

TEKST JURGEN LAMMERTINK EN LARS BORGHOUTS

Voor een masterthesis Sport- en Bewegingsonderwijs aan Fontys Sporthogeschool is onderzoek gedaan naar de mening van groepsleerkrachten over dit onderwerp. Het idee hierachter is, dat de groepsleerkrachten een belangrijke partij zijn in deze discussie en dat zij dus ook moeten worden gehoord. Het zou kunnen dat groepsleerkrachten ook van mening zijn dat het bewegingsonderwijs beter door vakleerkrachten gegeven kan worden. Dit zou dan een extra argument zijn om beslissers en beleidsmakers mee te overtuigen. Aan de andere kant hebben groepsleerkrachten misschien wel goede, niet eerder gehoorde redenen om juist zelf de gymlessen te willen geven.

Vragen

Door middel van een digitale vragenlijst zijn 128 groepsleerkrachten bevraagd. Daarna zijn bij negen groepsleerkrachten (online) interviews afgenomen om de resultaten uit de vragenlijsten

wat beter te kunnen duiden en meer inzicht te krijgen in de redeneringen van de groepsleerkrachten. Om allereerst een beeld te krijgen van hoe de groepsleerkrachten denken over het bewegingsonderwijs, is hen in de vragenlijst gevraagd wat volgens hen de waarde van het vak is, en hoe ze dat zien ten opzichte van andere vakken. Verder is gevraagd in hoeverre men zichzelf bekwaam acht in het geven van het bewegingsonderwijs. Als laatste hebben de ondervraagde leerkrachten de keuze gemaakt tussen groepsleerkracht of vakleerkracht, en deze keuze toegelicht.

Matig tevreden

Veruit de meeste groepsleerkrachten in dit onderzoek hechten veel waarde aan de basisvakken binnen het primair onderwijs. Deze vakken zijn volgens hen taal, rekenen en lezen (technisch en begrijpend). Op de tweede plaats komen de zaakvakken (geschiedenis, aardrijkskunde en natuur) en het bewegingsonderwijs. De basisvakken behoren tot de kern van het

◀
**De vakleerkracht
zorgt voor dynamiek.**

onderwijs en worden zodoende belangrijker bevonden. Andere vakken zoals muziek, tekenen, handvaardigheid, verkeer en geloof scoren qua belang volgens de groepsleerkrachten lager dan het bewegingsonderwijs.

Voor wat betreft hun eigen bekwaamheid voor het geven van bewegingsonderwijs, zijn de groepsleerkrachten redelijk tevreden over de gebieden pedagogiek, didactiek, organisatie en het hebben van een voorbeeldfunctie. Voor wat betreft vak-kennis, het beoordelen van leerlingen en de eigen beweegvaardigheden schaaft men zichzelf lager in. De ondervraagde groepsleerkrachten geven bij vakkennis aan dat ze na het behalen van de gymbevoegdheid geen (bij-) scholing meer hebben gevolgd en dat de opleiding die men genoten heeft hoe dan ook vrij summier was. Zo zei een van de leerkrachten in het interview bijvoorbeeld:

‘Nou ja, als ik naar mezelf kijk en wat voor opleiding ik voor bewegingsonderwijs heb gehad, vond ik dat niet zo heel veel voorstellen.’

De groepsleerkrachten geven zichzelf een onvoldoende voor de vaardigheden om lessen te ontwikkelen, voor het maken van een planning voor het bewegingsonderwijs en het gedifferentieerd les geven. Men gebruikt meestal een kant-en-klare methode, haalt lessen van internet of kopieert de lessen van hun voorganger in de gymzaal. Het aanpassen van de oefening aan minder of meer vaardige leerlingen gebeurt wel, maar het aanpassen op individueel motorisch niveau vindt men vaak lastiger. Zoals een geïnterviewde het mooi verwoordde: *‘Als er bijvoorbeeld extreme motorische problemen zijn, dan wordt het echt al lastiger. Of als het kind juist heel erg vaardig is, vaardiger dan jijzelf, dan is dat stapje erbovenop ook wel weer lastig.’*

Vakleerkracht of groepsleerkracht?

Het merendeel (86%) van de bevroagde groepsleerkrachten geeft de voorkeur aan het verzorgen van het bewegingsonderwijs door een vakleerkracht. Redenen die men hiervoor geeft zijn dat deze een meer gedegen opleiding heeft gevolgd, meer kennis van de stof heeft en gewoonweg een betere kwaliteit lessen geeft. Onder kwaliteit verstaat men dan bijvoorbeeld het aanbieden van een doorlopende lijn, een brede kennis van het aanbod en de mogelijkheden om te differentiëren. Daarnaast heeft de vakleerkracht volgens de groepsleerkrachten gewoon meer *‘feeling’* met het vak en blijft deze zich op het vakgebied doorlopend ontwikkelen. De groepsleerkrachten geven niet nadrukkelijk aan dat ze denken dat de werkdruk zal afnemen wanneer een vakleerkracht de lessen bewegingsonderwijs zal gaan verzorgen. Men duidt de kwaliteit van het onderwijs als grootste voordeel van een vakleerkracht voor het bewegingsonderwijs. Zoals een van hen het in het interview zegt:

‘Ik denk dat een leerling ook heel goed aanvoelt of een leerkracht het fijn vindt om gym te geven of niet. Dus ik denk dat daar de meerwaarde in zit, dat enthousiasmeren gewoon bij een vakleerkracht hoort, verwacht ik dat dat veel beter overkomt.’

Er is ook een minderheid (14%) van de groepsleerkrachten die een voorkeur heeft voor het zelf geven van de gymlessen. Ze geven aan dat de groepsleerkracht de kinderen in de groep beter kent, qua gedrag, waardoor men de kinderen wellicht beter kan begeleiden. Men geeft aan dat men het ook leuk vindt om deze lessen te geven en dat ze het dus jammer zouden vinden als ze dat niet meer zouden kunnen doen. Tevens wil men de kinderen ook graag zien in een andere hoedanigheid dan tijdens de lessen in het klaslokaal. Een geïnterviewde verwoordde dat als volgt: *‘Sommige kinderen blinken enorm in gym uit, maar die vinden rekenen en taal wel lastig. Als je daar als groepsleerkracht nooit meer deel vanuit maakt, mis je denk ik een belangrijk deel van de kinderen.’*

Een klein aantal respondenten geeft uit zichzelf aan, dat men eigenlijk de voorkeur zou geven aan een combinatie van de groepsleerkracht en vakleerkracht. Zo zijn de voordelen van beiden mogelijk gedekt. Deze keuze was echter geen standaard-optie in de vragenlijst die is gebruikt, dus misschien denken wel meer groepsleerkrachten er zo over.

Conclusie en aanbevelingen

Net als velen in de vakwereld, is in dit onderzoek de overgrote meerderheid van de groepsleerkrachten voor de inzet van vakleerkrachten voor het bewegingsonderwijs. Men vindt dat beter voor de kwaliteit van de lessen. Hoewel de vakleerkracht voor het bewegingsonderwijs al jaren aan een opmars bezig lijkt, is zijn inzet zeker nog niet overal de praktijk. Uiteraard zullen kostenoverwegingen hierbij een rol spelen; in het eerder aangehaalde rapport van het Mulier Instituut, gaf 64% van de scholen zonder vakleerkracht het ontbreken van financiële middelen als reden hiervoor. Een andere reden zou een gebrek aan aanbod aan gekwalificeerde leraren zijn. Groepsleerkrachten zijn echter ook maar matig tevreden over hun eigen vaardigheden voor het geven van de gymlessen. Voor de bestuurders van de basisscholen is het daarom niet alleen aan te bevelen te kijken waar er mogelijkheden zijn om vakleerkrachten aan te stellen, maar ook in te zetten op beter opgeleide groepsleerkrachten, bijvoorbeeld middels bijscholingen. Voor wat betreft dat laatste liggen er ook kansen voor de vakverenigingen en opleiders; het huidige onderzoek laat in ieder geval zien dat de groepsleerkrachten zelf de noodzaak ervan wel inzien.

Jurgen Lammertink is afgestudeerd master Sport- en Bewegingsonderwijs en groepsleerkracht op de Meester Aaffesschool in Meteren.

Lars Borghouts is docent en onderzoeker aan de Fontys ALO in Eindhoven.

Foto

Anita Riemersma

Bronnen

Mulier instituut. (2017). *Bewegingsonderwijs en vakleerkrachten*. Amsterdam: Regioplan.

KVLO (2019). Opgehaald van kvlo.nl: <https://www.kvlo.nl/niweuws/berichten/10025-vakleerkrachten-voor-2-uur-gym-haalbaar21.html>

Contact

j.lammertink@odsmeeasteraafjes.nl
l.borghouts@fontys.nl

Kernwoorden

onderzoek, vakleerkracht, groepsleerkracht